

Näringsdepartementet
linda.bienen@regeringskansliet.se
n.registrator@regeringskansliet.se

STATSKONTORETS RAPPORT – AVGIFTER I LIVSMEDELSKONTROLLEN.
FÖRSLAG PÅ EN MER EFFEKTIV AVGIFTSFINANSIERING (2015:17)
(Ert dnr N2015/5104/DL)

SAMMANFATTNING

Livsmedelskontrollen ska vara kvalificerad, rättssäker och kvalitativ. Förslaget till revidering av nuvarande riskklassningsmodell är enligt Länsstyrelsens mening begränsad och övergripande. Länsstyrelsen anser att det finns behov av en mer genomgripande översyn av riskklassificeringsmodellen och att en ny modell för riskklassificering behöver utvecklas, baserat på nuvarande modell, med kontrollens innehåll i fokus.

Länsstyrelsen anser att om förslaget om efterhandsdebitering genomförs leder det till ökade olikheter och rättsosäkerhet samt risk för att antalet kontroller minskar. Det finns också en ökad risk för att kontrollerna skattefinansieras istället för genom avgifter.

Länsstyrelsen instämmer i att det finns ett ökat behov av samverkan mellan kommunerna. Även kommunerna bör vara utpekade att de ska samverka mer.

Länsstyrelsen är positiv till att länsstyrelserna ges i uppdrag att inventera och bedöma behovet av samverkan bland kommunerna. Länsstyrelsen anser att förslaget att regeringen ska ge landshövdingarna i uppdrag att fungera som regionala förhandlingsmän bör ändras så att uppdrag ges till länsstyrelserna att utse regionala förhandlingsmän.

Länsstyrelsen anser att om Livsmedelsverket är mer aktivt och agerar mot de kommuner som inte sköter livsmedelskontrollen kommer legitimiteten och förtroendet för livsmedelskontrollen att stärkas.

Slutligen anser Länsstyrelsen att länsstyrelsernas och Livsmedelsverkets uppdrag kring samordning inom livsmedelskontrollen behöver förtydligas.

7.2 EN FÖRENKLAD RISKKLASSNINGSMODELL

Förslaget som presenteras är en förenklad riskklassningsmodell som bygger på att verksamheter får ett visst antal kontrollbesök per år i stället för kontrolltimmar. Om förslaget kopplas samman med att definiera kontrollbesökens innehåll tydligare, dvs. vad som ska kontrolleras i en livsmedelsverksamhet under ett år och under hur många kontrollbesök eller kontrolltimmar så skulle det kunna utveckla livsmedelskontrollen och göra den mer kvalificerad och trovärdig. Förslaget anger inte vad ett besök omfattar, varken i tid eller i innehåll.

Länsstyrelsen anser att kontrollerna i grunden behöver bygga på en schablonid för att kunna beräkna timtaxan. Det är viktigt att kontrollbesöken inte ska handla om kvantitet, dvs. att genomföra så många kontrollbesök som möjligt. Om förslaget införs är det mycket viktigt att det sker med lång framförhållning då en ändring av riskklassningen innebär ett stort arbete för kommunerna.

Länsstyrelsen gör bedömningen att det finns en risk för att problemet med att det idag fokuseras på timmar i stället ändras till fokus på antal kontrollbesök. Länsstyrelsen bedömer därmed att förslaget i praktiken inte medför någon verklig förändring eller förenkling. Länsstyrelsen anser att det går att bygga vidare på befintlig modell med ett kvalitativt system för att göra det mer begripligt och legitimt hos såväl branschen som myndigheter.

7.3 EFTERHANDSBETALNING AV KONTROLLAVGIFTER BÖR BLI MÖJLIGT

Det är svårt att se hur möjligheten att debitera kontroll i efterhand skulle kunna gynna kontrollen. Utförs kontrollen är det inga problem med debitering i förskott.

Om efterdebitering införs eller ges som möjlighet skulle det kunna skapa problem i mindre kommuner med få resurser genom att det minskar kommuners möjligheter att planera året utifrån personella resurser. Om de ekonomiska medlen inte finns från början kan livsmedelskontrollen vara den del av kommunens verksamhet som prioriteras bort om tid och personella resurser saknas, vilket leder till en minskad kontrollverksamhet.

Det finns också en risk att normalkontrollerna skattefinansieras i högre grad istället för att dessa kontroller enligt lagstiftningen ska finansieras med avgifter och att avgifterna ska ge full kostnadstäckning.

Länsstyrelsen är tveksam till att införa möjlighet till olika betalningstillfällen. Länsstyrelsen anser att det leder till en orättvis och rättsosäker hantering att en verksamhet i en kommun debiteras den årliga kontrollavgiften i förskott medan en motsvarande verksamhet i en grannkommun debiteras i efterskott.

Länsstyrelsen anser därför att kravet om förhandsbetalning bör finnas kvar som enda alternativ.

7.4 FÖRSLAG FÖR ATT ÅSTADKOMMA ÖKAD KOMMUNAL SAMVERKAN

Det är positivt med ett mer kraftfullt och tydligt agerande Livsmedelsverk. Att Livsmedelsverket börjat förelägga kommuner som inte sköter sitt uppdrag är bra och verket kan fortsätta på den inslagna banan. Det vore också bra om det gick att förena dessa förelägganden med vite.

Av praktiska skäl kan inte Livsmedelsverket ta över all verksamheten i en kommun, men de bör kunna använda sitt mandat att överta vissa kommunala anläggningar i fler fall om kommunerna inte sköter kontrollen.

Om Livsmedelsverket ska agera tydligare och vara mer aktiva behöver uppdragen mellan verkets regionala samordning och länsstyrelsernas uppdrag gällande samordning och samverkan förtydligas.

Det kan vara värdefullt om samverkan tar hänsyn till resultaten från revisionerna där det går att se vilka kommuner som har för lite resurser och kunskap alternativt andra brister.

Att landshövdingarna ska utses som förhandlingsmän ses som positivt då det ger en tyngd i uppdraget. Ett alternativ är att ge uppdraget till länsstyrelserna och ge dessa möjligheter att placera uppdraget på lämplig plats i organisationen. Det är dock viktigt att uppdraget finansieras med extra anslag. Länsstyrelsen föreslår att förslaget bör ändras så att uppdrag ges till länsstyrelserna att utse regionala förhandlingsmän.

Förslaget nämner ingenting om att kommunerna ska möjliggöra samverkan och det borde vara tydligare utpekat att även kommunerna har en roll i att öka samverkan mellan varandra. Här kan SKL också vara bidragande med vägledning.

7.5 ETT MER AKTIVT LIVSMEDELSVERK

Länsstyrelsen instämmer i uppfattningen att Livsmedelsverket redan nu har möjligheter att agera mer aktivt mot kommuner som inte sköter sitt kontrolluppdrag. Länsstyrelsen anser att det är av stor betydelse att Livsmedelsverket agerar mer aktivt mot de kommuner som inte sköter sitt uppdrag än vad verket gör idag för att stärka legitimiteten och förtroendet för livsmedelskontrollen.

Länsstyrelsen anser att länsstyrelsernas och Livsmedelsverkets uppdrag kring samordning inom livsmedelskontrollen behöver förtydligas. Livsmedelsverket har nyligen inrättat regionala stöd. Länsstyrelsen anser att det finns risk för att länsstyrelsernas samordningsarbete undergrävs och marginaliseras.

Lennart Johansson
Länsråd

Fredrik Holm
Länsveterinär